

VÝZVA K PŘEDLOŽENÍ FAKTICKÝCH PODKLADŮ PRO POSOUZENÍ DOPADŮ

Tímto dokumentem mají být veřejnost a zúčastněné strany informovány o budoucí legislativní činnosti Komise. Mohou se tak vyjádřit k tomu, jak na problém nahlíží Komise. Současně mohou poskytnout připomínky k možným řešením a veškeré relevantní informace, kterými případně disponují, mimo jiné ohledně možných dopadů zvažovaných opatření.

NÁZEV INICIATIVY	Akt o oběhovém hospodářství
PŘÍSLUŠNÉ GR (ODPOVĚDNÉ ODDĚLENÍ)	GR ENV B3 („Od odpadu ke zdrojům“) a GR GROW I4 („Udržitelné produkty“)
PRAVDĚPODOBNÝ DRUH INICIATIVY	Nařízení
PŘEDBĚŽNÝ HARMONOGRAM	4. čtvrtletí 2026
DALŠÍ INFORMACE	Dohoda o čistém průmyslu Kompas konkurenceschopnosti

Tento dokument slouží pouze k informačním účelům. Nepředjímá konečné rozhodnutí Komise o tom, zda tato iniciativa bude pokračovat, ani o jejím konečném obsahu. Všechny prvky iniciativy popsané v tomto dokumentu, včetně harmonogramu, se mohou změnit.

A. Politické souvislosti, vymezení problému a kontrola subsidiarity

Politické souvislosti

Oběhové hospodářství má zásadní význam pro posílení hospodářské bezpečnosti, odolnosti, konkurenceschopnosti a dekarbonizace EU. I [širší veřejnost](#) považuje přechod na oběhový systém za nejúčinnější řešení environmentálních problémů. Pokrok směrem k oběhovosti je však zatím nedostatečný. Je zapotřebí vyvíjet větší úsilí, jak formou výzev nedávno zdůraznila evropská průmyslová odvětví v [Antverpském prohlášení](#), Evropská rada v [Budapeštském prohlášení](#), Evropský parlament a ve svých zprávách pak [Enrico Letta](#) a [Mario Draghi](#). [Politické směry na období 2024–2029](#) předsedkyně Komise von der Leyenové, [Kompas konkurenceschopnosti](#) a [Dohoda o čistém průmyslu](#) opět potvrdily závazek EU k urychlení přechodu na oběhové hospodářství a bylo oznámeno, že do konce roku 2026 bude přijat akt o oběhovém hospodářství. Cílem této iniciativy Komise je posílit jednotný trh s odpady a druhotnými surovinami, zvýšit nabídku kvalitních druhotných surovin za konkurenční ceny a poptávku po nich a „správně nastavit ekonomiku“ ve vztahu k těmto trhům.

Problém, který má iniciativa řešit

EU je závislá na dovozu mnoha surovin, včetně těch kritických. Způsob, jak zdroje využíváme, je z hlediska účinnosti nedostačující a dopady lineárního hospodářství na životní prostředí nejsou internalizovány. V zájmu snížení uvedené závislosti, zvýšení naší konkurenceschopnosti a omezení tlaku na životní prostředí je naprosto nezbytné vytvořit fungující oběhové hospodářství. Pokrok směrem k oběhovému hospodářství je však příliš pomalý a míra oběhovosti v EU v posledních patnácti letech v podstatě stagnuje (10,7 % v roce 2010 a 11,8 % v roce 2023). Nabídka druhotných surovin a poptávka po nich jsou nedostatečné nebo nevyvážené, a to jak z hlediska kvantity, tak kvality. Omezené využívání druhotných surovin má jak regulační, tak ekonomické příčiny: cena druhotných surovin bývá často vyšší, zatímco jejich kvalita nižší. Bez cílených hospodářských pobídek, příznivého legislativního rámce a přísných mechanismů ověřování a dodržování předpisů tak nemohou konkurovat surovinám primárním. Jednotný trh s druhotnými surovinami a odpady je navíc roztržštěný, což zatěžuje hospodářské subjekty a brání rozvoji oběhovosti a úspor z rozsahu. Hlavním problémem, který se akt o oběhovém hospodářství snaží řešit, je proto pomalý přechod na oběhové hospodářství v EU.

Tento problém je způsoben několika selháními trhu i nedostatky v oblasti regulace. Zaprvé, nejednotný výklad a provádění pravidel EU členskými státy způsobuje roztržštěnost jednotného trhu, což podnikům prodražuje přeměnu odpadu na cenné druhotné suroviny a brání úsporám z rozsahu. Zadruhé, vyšší ceny druhotných surovin neodrážejí jejich nižší dopady na životní prostředí. Zatřetí, spotřebitelé a prodejci druhotných surovin čelí informačním omezením a asymetriím, předsudkům v chování, přechodným nákladům a rizikům podvodů. Začtvrté, nezhledněné toky odpadů a „úniky“ druhotných surovin, včetně kritických surovin, vedou ke spalování, skládkování a (nezákonnému) vývozu smíšených nebo „nesprávných“ toků odpadů. Akt o oběhovém hospodářství řeší otázky právní nejistoty a odstraňuje překážky jednotného trhu, a snaží se tak omezit zátěž a zajistit zjednodušení postupů.

Základ pro opatření na úrovni EU (právní základ a kontrola subsidiarity)
Právní základ
Očekává se, že právním základem bude článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), který umožňuje EU přijímat opatření, jež posilují harmonizaci, zajišťují rovné podmínky na jednotném trhu a zároveň podporují přechod na oběhové hospodářství. Tato opatření budou zaměřena na problémy, jež způsobují současnou roztržičnost jednotného trhu v souvislosti s druhotnými surovinami, odpady a výrobky. Z analýzy dopadů mohou vyplynout další opatření, která se mohou opírat o jiný právní základ.
Praktická potřeba opatření na úrovni EU
Současná situace si vyžaduje, zásah EU v zájmu odstranění překážek jednotného trhu s odpady, druhotnými surovinami a výrobky a podpory obchodního modelu oběhového hospodářství v Unii. Tento problém nemohou odpovídajícím způsobem řešit členské státy samy, protože je třeba zjednodušit a harmonizovat právní předpisy v celé EU. Bez přístupu na úrovni EU nebude oběhové hospodářství schopno dosáhnout rozsahu potřebného k tomu, aby bylo konkurenceschopné a ekonomicky životaschopné. Situaci někdy ještě zhoršují členské státy a orgány na nižší než celostátní úrovni nejednotným výkladem a prováděním platných právních předpisů. Dalším důležitým prvkem je vývoz odpadu a druhotných surovin, který rovněž vyžaduje zásah EU. Pouze opatřeními na úrovni EU se mohou zajistit rovné podmínky na jednotném trhu a vytvořit podmínky pro potřebné úspory z rozsahu. Ukázalo se, že větší koordinace mezi členskými státy k odstranění roztržičnosti jednotného trhu nestačí. Nepřijetí opatření na úrovni EU by současný stav do značné míry zachovalo, a ohrozilo tak odvětví recyklace v EU a zvýšilo závislost na výrobcích mimo EU, pokud jde o naplňování ekologických, digitálních a obranných cílů EU, jako i jejich cílů v oblasti hospodářské bezpečnosti. Opatření na úrovni EU by přinesla přidanou hodnotu, neboť by zjednodušila regulační zátěž a správní postupy a vytvořila rychlejší a koordinovanější rámec, který by usnadnil investice do oběhového hospodářství a vytváření pracovních míst, zvýšil účinnost těchto investic a posílil hospodářskou bezpečnost EU.
B. Cíle a zvažovaná opatření
Cílem aktu o oběhovém hospodářství je zvýšit oběhovost na jednotném trhu. Základní scénář (<i>status quo</i>) již zahrnuje právní předpisy na podporu oběhovosti (např. rámcová směrnice o odpadech, nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, nařízení o obalech a obalových odpadech). Tyto iniciativy však nemohou rozvinout svůj potenciál, pokud nebudou odstraněny překážky bránící oběhovosti na jednotném trhu a nebude zajištěna dostatečná a nákladově efektivní nabídka vysoce kvalitních a ověřitelných druhotných surovin. Cílem aktu o oběhovém hospodářství je pomoci vytvořit dostatečnou nabídku druhotných surovin a poptávku po nich (včetně kritických surovin) a skutečný jednotný trh s odpady a druhotnými surovinami. Budou analyzována legislativní i nelegislativní opatření na straně nabídky i poptávky, jež doplní zjednodušení postupů a snížení administrativní zátěže. Intervence v rámci aktu o oběhovém hospodářství lze strukturovat do dvou hlavních pilířů: • Zprv se bude zabývat odpadními elektrickými a elektronickými zařízeními, což je nejrychleji rostoucí tok odpadu (2 % ročně), z něhož se recykluje méně než 40 %. Cílem je zajistit jeho účinný sběr a recyklaci a vytvořit tržní poptávku po druhotných kritických surovinách, které obsahuje. Možná bude nutné revidovat platná pravidla, aby byla vhodná pro daný účel a jednodušší. • Zadruhé by bylo možné zvážit kombinaci intervencí na podporu jednotného trhu s odpady, druhotnými surovinami a jejich využitím ve výrobcích. Může se mimo jiné jednat o reformu kritérií stavu, kdy odpad přestává být odpadem, zjednodušení, digitalizaci a rozšíření systémů rozšířené odpovědnosti výrobce a stanovení povinných, cílených, účinných a proveditelných kritérií pro zadávání veřejných zakázek na oběhové zboží, služby a práce s cílem stimulovat poptávku v EU.
C. Pravděpodobné dopady
Přechod na oběhové hospodářství bude mít pozitivní dopad na diverzifikaci a ekologizaci dodavatelských řetězců a přispěje k hospodářské bezpečnosti. Oběhové postupy pomáhají snížit náklady výrobních podniků v EU, které obvykle na materiály vynakládají více než dvakrát tolik prostředků než na pracovní sílu či energii. Kromě toho jsou oběhové postupy naprosto nezbytné pro dosažení klimatické neutrality do roku 2050, protože přispějí nejméně 20–25 % emisí skleníkových plynů potřebnými k dosažení tohoto cíle, zejména snížením emisí z půdy, energetiky a průmyslu a omezením potřeby zachycování uhlíku a průmyslového pohlcování uhlíku. Z oběhového hospodářství má prospěch i veřejnost: mohou se jí snížit životní náklady kvůli častějšímu opětovnému využití a opravám výrobků, jakož i díky jejich delší životnosti, snižováním emisí, odpadů a znečištění se přispívá k lepšímu zdraví obyvatelstva a k ochraně životního prostředí, podporou oběhových obchodních modelů se může přispět k tvorbě nových pracovních míst, zejména v malých a středních podnicích. Náklady a přínosy různých scénářů budou v maximální možné míře prozkoumány a kvantifikovány. Iniciativa se bude snažit určit opatření ke snížení zátěže a ke zjednodušení postupů. Zvláštní pozornost bude věnována také

analýze dopadů na malé a střední podniky, konkurenceschopnost EU a mezinárodní obchod. Očekává se, že tato iniciativa podpoří <u>cíle udržitelného rozvoje</u> : cíle 8, 9, 12 a 13.
D. Nástroje zlepšování právní úpravy
Posouzení dopadů
Komise provede posouzení dopadů, aby vyhodnotila různé možnosti politiky a jejich pravděpodobný dopad. K analýze a posouzení dopadů budou využity externí podpůrné studie. To bude zahrnovat důkladné ekonomické, environmentální a socioekonomické posouzení.
Konzultační strategie
Účelem konzultačních činností je shromáždit podklady a názory zúčastněných stran (např. podniků, nevládních organizací, organizací občanské společnosti), orgánů veřejné správy a široké veřejnosti prostřednictvím: i) této výzvy k předložení faktických podkladů a doprovodnou veřejnou konzultací. Odpovědi na tuto výzvu k předložení faktických podkladů lze zaslat v kterémkoli z 24 úředních jazyků EU. ii) cílené konzultace s členskými státy, sociálními partnery, konkrétními zúčastněnými stranami a odborníky. Podle potřeby budou uspořádány cílená pracovní setkání se zúčastněnými stranami, která budou zaměřena zejména na malé a střední podniky (např. s využitím sítí jako je Enterprise Europe Network a platforma spolupráce mezi klastry). Osm týdnů po skončení veřejné konzultace bude na stránkách „Podělte se o svůj názor“ zveřejněno věcné shrnutí. Souhrnná zpráva o všech konzultačních činnostech bude zveřejněna jako příloha posouzení dopadů.
Proč se konzultace koná?
Cílem konzultace je zajistit, aby všechny příslušné zúčastněné strany, orgány veřejné správy a jednotlivci mohli sdílet svůj názor, poklady a zkušenosti týkající se oběhovosti na jednotném trhu, a podpořit tak vypracování aktu o oběhovém hospodářství. Tím se také zlepší základna faktických podkladů, z níž iniciativa vychází, a Komise bude moci zohlednit informace a názory týkající se problémů a možných řešení.
Cílová skupina
V této konzultaci se mohou vyjádřit všichni jednotlivci, orgány veřejné správy a zúčastněné strany (např. podniky, nevládní organizace, organizace občanské společnosti) v EU i mimo ni. Vítány jsou zejména příspěvky: • veřejnosti; • vnitrostátních orgánů a orgánů členských států na nižší než celostátní úrovni (včetně orgánů dozoru nad trhem); • jednotlivých podniků (včetně malých a středních podniků) a podnikatelských sdružení z odvětví zastupujících různé výrobce, recyklátory a další subjekty působící v oblasti nakládání s odpady; • evropských, mezinárodních a národních obchodních sdružení; • sociálních partnerů; • organizací odpovědnosti výrobců; • normalizačních organizací; • certifikačních subjektů; • nevládních organizací a organizací občanské společnosti; • výzkumných a vědeckých institucí; • obchodních partnerů ze třetích zemí.